

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide Tallinnas, teisipäeval, 23. septembril 1924 Nr. 37 (81)

Sisuu:

N. Kõstner: Eesti mark ja majanduspoliitika

Läti Panga tegevus 1924. a. I poolaastal

K. Kotsar: Tänavune viljasaak

E. Timma: Riigi raudteede 1923. a. tegevusest

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

poolesaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 23. septembril 1924. Nr. 37 (81)

Sisu: N. Kõstner: Eesti mark ja majanduspoliitika. Läti Panga tegevus 1924. a. I pool-aastal. K. Kõsar: Tänavune viljasaak. E. Timma: Riigi raudteede 1923. a. tegevusest. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Eesti mark ja majanduspoliitika.

N. Kõstner.

I.

(Eesti Majanduspoliitilise Seltsi koosolekul peetud referaadi kokkuvõte).

1921. aasta kevadel lõppes riigikassa finanseerimine rahatrükkimise abil ja algas suurejooneline eramajanduse finanseerimine Eesti Panga tähtede emiteerimise teel, mis jõudis oma kõige kõrgemale tipule läinud aasta esimesel poolel. Juba mõni aeg enne seda ei sündinud see finanseerimine enam pangatähtede, vaid Panga ja hiljem riigikassa valuuta- ja kullatagavarade arvel, mis näitab, et Eesti Pank oli rohkem rahamärkisid liikvele lasknud, kui neid varade ringvool tarvitas. Tarvitada oleva laenukapitaali summa pankades oli läinud aasta 1. dets. ja käesoleva aasta 1. juulil (milj. mk.):

Eesti Pank	1.XII.1923	1.VI.1924
Riigikassa hoiusummad	536	156
välisvaluuta	1.241	1.764
Riigiasutuste deposiits.	510	526
Era hoiusummad	938	1.123
Kokku	3.225	3.569
Erapankade hoiusummad	1.266,4	1.521,4
Pangakontorite	300,4	245,4
Kokku erapangad	1.566,8	1.766,8
Pankade kapitaalid	1.128,9	1.172,5
Kokku	5.921,0	6.508,0

millest nii ehk teisiti olid riigi omad (milj. m.):

1.XII.1923 1.VI.1924

Riigikassa välisvaluuta	1.241	1.764
hoiusumm.	563	156
Eesti Panga kapitaal	322	322
Riigi hoiusummad Eesti Panga era-hoiusummade arvel	600	850
Kokku	2.726	3.092

Sellega oli Eesti rahvamajanduse tarvitada olevast laenukapitaali summast läinud aasta lõpul 46,1% riigi poolt antud ja käesoleva aasta 1. juunil koguni 47,5%. Samal ajal oli eralaenusid väljas (milj. mrk.):

1.XII.1923 1.VI.1923

Eesti Pangas	5.131,5	5.634,0
Erapankades	2.297,9	2.563,3
Pangakontorites	493,4	474,7
Kokku	7.922,8	8.672,0

Mahaarvatud erapankade passivlaenud

Kokku laenud eramajandusele

Hoiusummad ja kapitaalid

1.484,0 1.566,4

Selle kokkuvõtte järele jääb ümarguselt 1½ miljardiline puudujääk, mille alla tuleb arvata mitmesugused garantiilaenud Eesti Pangast, kus otsekohe raha välja ei ole antud ja väliskapitaali summad, mis

pankade kaudu Eesti rahvamajandusesse on tõmmatud. Selle järele olid kõikidest väljas olevatest laenudest:

	1. detsembril.		1. juunil.	
	Milj. mrk.		Milj. mrk.	
Riigisummad . . .	2.727	36,8 ⁰ / ₀	3.092	38,3 ⁰ / ₀
Erahoiused ja pankade kapitaalid	3.196	43,2 ⁰ / ₀	3.416	42,3 ⁰ / ₀
Väliskrediit ja muud allikad	1.484	20,0	1.566	19,4 ⁰ / ₀
	7.407	100 ⁰ / ₀	8.074	100,0 ⁰ / ₀

millest näha, et riigisummade võrdlev tähtsus meie laenude üldsummas ka viimase aja n. n. „uue majanduspoliitika“ ajal veel kasvanud on, kuna selle vastu erahoiused, väliskrediidid ja muudest allikatest saadud summad on veel enam kahanenud. Nende arvude põhjal peab õieti ettevaatlik olema otsustamises selle üle, kuipalju meie tõelised laenukapitaalid selle aja jooksul juure on kasvanud, sest et iga laenuandmine iseenesest suurendab ka hoiussummasid, nii et välispidiselt kapitaali üldsumma võib kasvada, kuna temal sisuliselt kasvavat iseloomu ei ole, nimelt siis, kui liig suure krediidi või raha inflatsiooni tagajärjel rahaväärtus langeb. See paistab välja ka viimasest tabelist, kus riigisummadest antud laenud, mis tulevad suurelt osalt riiklistest valuutatagavaradest, kasvasid ümarguselt 300 milj. võrra, mille tagajärjel kasvasid ka erahoiused enam kui 200 milj. võrra. Eesti Pank andis läinud aastal küll krediitideid Eesti markades, tegelikult kaotas ta aga kuust kuusse ainult oma valuutatagavarasid, kuna samal ajal Eesti markade hulk pangakassades alalõp-mata kasvas.

1922. a. väljaantud krediidid ei avaldanud mitte niisugust halba mõju, nagu järgneval aastal, mille põhjus oli suur vilja väljavedu Venemaale, piirikaubandus, transiit ja naelsterlingi tõus. Kuna kõik need põhjused järgneval aastal just vastupidises sihis mõjusid, siis ei võinud valuutaraskused tulemata jääda, mille tagajärjel mark viimaks Eesti Panga kontrolli alt välja pääsis ja Viru börsel õitsema tuli. Kui siis Eesti Pank läinud aasta lõpul krediitide tegelikule kärpimisele asus, oli selle mõju esialgu peaaegu silmapilke, mille põhjus on selles, et kogu inflatsiooni liikumine läinud aastal võrdlemisi palju väiksemates piirides sündis kui eelmistel, nii et ainult väikesest tagasitõmbamisest küllalt oli, et Viru turu spekulante vastu seina suruda.

Hiljem oli aga Pank juba uue majanduspoliitika järgul sunnitud krediitide kokkutõmbamise poliitikast loobuma, sest et tarvis oli viljaikalduse tagajärjel raskesse seisukorda sattunud põllumajandusele seemne- ja toidulaenusid anda. Selle tagajärjel hakkas uuesti ringvoolus oleva rahahulk kasvama, tõustes 1. veebr. kuni 1. aprillini 3260 milj. marga pealt 3521 milj. marga peale. Sellest oli küll, et Eesti Pangast uus suur valuuta väljavool tekkis, mis ära sõi endise rahaministri G. Vesteli ajal Panga tarvitada antud 2 milj. kuldrubla, kui ka veel teisi miljonisi, mis rahaminister Strandman Panga käsutusse andis. Lõpuks tekkis seisukord, kus Pank täiesti ilma valuutar-eservideta olles, valuutaturu reguleerimisest üleüldse pidi loobuma ja see täielikult erapankade ja spekulantide meelevalla alla sattus. Allakriipsutatades veel eriti, et meie valuutaraskused mitte ei ole tulnud ei kuri-kuulsast härra Strandmani kõnest läinud aasta detsembris, sest et Eesti Pank ja meie laenuandmise seisukord väljamaal juba enne seda palju paremini teada oli, kui meil kodus, ja toonitades iseäranis, et niisama nende valuutaraskuste põhjuseks ei ole ka meie läinud aasta suur sissevedu, vaid et ümberpöörduvalt, see suur sissevedu just meie krediitipoliitika tagajärg on ja tuues selle tõenduseks andmeid käesoleva ja läinud aasta esimese pool-aasta sisseveo kohta, mis „E. M.“ juba varem ilmunud, jääme lähemalt nende abinõude juure peatama, mis uue majanduspoliitika ajajärgul Eesti marga tervendamiseks tarvitusele on võetud. (Järgneb)

Läti Panga tegevus 1924. a. I pool-aastal.

(Eesti saatkonnalt Riias).

Läti panga tegevus on ennast käesoleva aasta esimesel poolel tuntavalt suurendanud. Panga bilans, mis 1. I. 1924 oli 122,8 milj. latti, tõusis 2-seks juuliks s. a. 158,2 milj. latini; seega oli suurenemine 35,4 milj. latti ehk 22,5%. Võrreldes aga 3. I. 1923. a. bilansiga, mis võrdus 60,7 latile, saame juurekasvu 97,5 milj. latti, ehk umbes 62%. Käesoleva aasta esimese poole bilansi (158,2 milj. latti) võrdlus sama aasta 27. augusti omaga (167,6 milj. latti) annab aga veel juurekasvu 9,4 milj. latti ehk 5,1%.

Need arvud annavad pildi selle üle, kui suuri summasid on Läti pank välja annud tähendatud aja jooksul Läti majanduselu arenemise toetamiseks. Kuid vaatamata selle peale ei vaiki kaebtused kapitalipuuduse üle, samuti ei vähene ka krediitide nõudmised, missugused viimaste piiramise tõttu iseäranis sisseveo-otstarbeks on jäänud enamjaolt rahuldamata. Krediitide üldise koondamise juures on nende väljaandmine impordile täitsa kinni pandud. Siin peab aga tähendama, et sarnane kapitalide nälg ja suur krediitide nõudmine on tingitud suurel määral Läti rahva üldisest kapitalivaesusest, sest kahtlemata tõde on see, et Läti, samuti kui Eesti, ei valda mingisuguseid suuri kapitalisid, kuna aga maa tarvidused ühenduses laastava sõja tagajärgede likvideerimisega ja üldise rahvamajanduse tõstmisega palju suuremad on, kui rahalik jõud seda lubab.

Nagu juba eelpool tähendatud, on krediidi nõudmised nii suured, et kui neid kõiki rahuldada, siis ei jätaks kõikidest panga tagavaradest. Nõudmiste loomulik mitte-rahuldamine panga poolt on esile kutsunud isegi tõsise rahulolematuse osa äri-meeste ja töösturite ringkondades panga vastu, mis iseäranis teravalt end avaldama hakkas viimasel ajal. Kuivõrd Läti pank ära teeninud on sarnast rahulolematust, võime näha panga vekli diskonto ja kindlustatud laenude arvete liikumisest käesoleva aasta esimesel poolel. Vekli diskonto arve on tõusnud 1. jaanuarist kuni 1. juulini s. a. 20,2 milj. – 33,8 milj. lati peale; seega on poole aasta jooksul diskonto summa 13,6 milj. latti ehk 40,8% võrra tõusnud. Arvates aga 5. septembrist 1923, on selle summa tõus (13,5–33,8 milj.) – 20,3 milj. latti ehk 60%. Umbes sama lugu on ka kindlustatud laenudega. Nime- tatud arve summa tõusis käsitusel oleva poole aasta jooksul 18,2 milj. latilt 34,9 milj. lati peale, seega 16,7 milj. lati ehk 48,4% võrra. Juurekasv 2.VII kuni 27.VIII oli 3,8 milj. latti (34,9–38,8) ehk ligi 10%. Laenuid on väljaantud ühetaoliselt põllu- majandusele, tööstusele ja kaubandusele, nende tähtsust rahvamajanduses ja nende tõsiseid tarvidusi silmas pidades. Kui aga pank viimasel ajal on laenude väljaandmist piiranud, siis on see tingitud Läti majanduselust enesest, mille arenemine ähvardab omandada liig kiire tempo ning hädaohtliku palavikusarnase iseloomu. Krediitide piiramise otstarb on esiteks seda arenemise tempot vaikselt muuta ja

laenuga loodud majanduslisi ettevõtteid oma jõu peale rohkem lootusi panema sundida.

Teiseks oli pangal eesmärgiks n. n. lahti keeratud krediidi kraani õigel ajal kinni keerata, et ära hoida tagajärgeid, missugused Eestis krediidi inflatsioon esile on kutsunud.

Läti panga välisvaluuta arve avaldab kindlat vähenemise tendentsi mineva aasta septembrikuust alates, kusjuures see vähenemine iseäranis hoogu hakkab võtma käesoleva aasta algusest. Välisvaluuta tagavarade liikumise üle annab selgust alljärgnev tabel (miljon lattides):

1923.	1924.
3. jaan. – 31,97	1. jaan. – 50,29
2. mail – 42,71	28. mail – 49,09
6. juunil – 51,04	4. juunil – 48,90
4. juulil – 51,96	2. juulil – 45,81
1. august. – 58,97	1. august. – 40,35
5. sept. – 61,40	27. august. – 39,57
31. det. – 50,28	

Nagu sellest näha, tõusid välisvaluuta tagavarad 1923. a. algusest (3. I.) kuni 5. septembrini – 29,43 milj. lati ehk 47,5% võrra. Sellest ajast peale algab nende kahanemine, mis kestab vahetpidamata kuni viimase ajani. Nii on selle kahanemise üldsumma 5. septembrist kuni 1924. a. 27. augustini – 21,83 milj. latti suur, mis 35,5% välja teeb. Eriti suur kahanemine oli juuliku jooksul, kuna valuuta tagavarade summa vähenes 5,5 milj. lati ehk ligi 12% võrra eelmise kuuga võrreldes.

Sarnane välisvaluuta tagavarade liikumine on tingitud väliskaubanduse seisukorrast. Nagu eelpool näha, algas nende kahanemine mineva aasta septembris selle tõttu, et selleks ajaks selginud viljaikalduse tagajärjel tekkis nõudmine välisvaluuta järele suuremateks toidu-, tarbeainete kui masinate sisseostudeks. Kuna aga väliskaubanduse puudujääk käesoleva aasta esimesel poolel iseäranis suur oli (47,8%), siis on arusaadav ka valuuta tagavarade suur kahanemine selle poole aasta jooksul. Sellepärast ei või Läti panga välisvaluuta tagavarade kahanemise seismajäämist enne loota, kui väliskaubanduse bilans ei ole paranenud, kuid küsitavaks jääb, kas suudab Läti lähemal ajal ilma surveabinõudeta oma väliskaubanduse bilansi suurt passiviteeti vähendada, kuigi hea viljasaak käesoleval aastal selleks lootusi annab.

Peab tähendama, et kõik Läti pangast välja läinud välisvaluuta ei ole mitte väliskaubanduse puudujääkide katteks läinud, vaid osa on läinud kulla ostmiseks. Saadud teadete järele on augustikuu jooksul Londonis uuesti ostetud 400 klg. kulda, mis Inglis panka on deponeeritud. Asjalugu seisab selles, et Läti panga juhatus püüab sihikindlalt panga kullafondi suurendada, valuuta tagavarasid — peaausjalikult Inglise naelu — realiseerides, missugune operatsioon praegusel ajal Läti pangale õnnestas, kuna eelmise aasta novembri ja detsembri kuudel ta ümberpöörduvalt suurt kahju tekitas.

Naelsterlingi suhtes peab tähendama, et nende tuleviku kohta valitseb Läti panga juhatuses mineva aasta kogemuste tõttu kaunis pessimistlik vaade, kuigi käesoleval aastal pank oma mineva aastased kaotused on täielikult katnud.

Nagu juba tähendatud, tõusid Läti panga kulla tagavarad välisvaluuta tagavarade arvel. Seda tõendavad piltlikult alljärgnevad arvud:

Valuuta tagavarade vähenemine.	Kulla tagavarade tõus.
Milj. lanttides	Milj. lanttides
5. IX.23—27. VIII.24 — 20,94	7,78 milj. latti
31. XII.23—30. VII. 24 — 9,81	6,01 " "
31. XII.23—27. VIII.24 — 9,83	7,06 " "

Toodud arvudest selgub, et samal ajal kui välisvaluuta tagavarad vähenesid tõusid kulla tagavarad. Nii langesid valuuta tagavarad 5. sept. 1923. a. kuni 27. VIII. 1924. a. 34,1% võrra, kuna aga sama aja jooksul kulla tagavarad 37,2% võrra tõusid. Käesoleva aasta esimesel poolel (31. XII.23 — 30. VII.24) on märgata just samasugust nähtust, nimelt langesid tähendatud aja jooksul välisvaluuta tagavarad 19,5% võrra, kulla tagavarad aga ümberpöörduvalt tõusid samal ajal 26,7% võrra. Sarnane vaherkord kestis edasi ka augustikuu jooksul, kuna kulla tagavarad välisvaluuta kahanemise juures 21,6 tuhande lati võrra tõusid 64,3 tuhande lati võrra. — Sarnane Läti panga poliitika baseerub tervel alusel, garanteerides teda igasuguste üllatuste eest, mis võimalikud välisvaluuta juures.

Lätipanga tähtede emisjon käesoleva aasta esimesel poolel on olnud 2,8 milj. latti, mis eelmistel aastatel väljaantud tähed juurearvatud, 25,8 milj. latti välja teeb. See summa on kaetud kullaga — 22,5 milj. latti, välisvaluutaga — 44,8 milj. latti ja lühikeseajaliste vekslitega — 38,5 milj. latti.

Tegelikult on aga ta kaetud kullaga 25,8 milj. lati suuruses ja välisvaluutaga 65 milj. lati suuruses, nõnda et kogu emitteeritud rahamärkide hulga katte on üle 200% suur. (Peale selle on Lätis liikvel 48 milj. latti kassatähti, 10 milj. latti n. n. „täieväärtuslist“ hõberaha, mille tõeline väärtus on umbes pool nimelisest, ja meile teadmata hulk vahetusraha. Selle raha katte üle ei ole midagi avalikult teada. Toim.).

Tänavune viljasaak.

K. Kotsar.

Statistilised andmed meie viljasaagi kohta lasevad arvata, et leivavilja tuleb meil väljast juure osta. Kuidas on seisukord viljasaagiga mujal maailmas?

Viljasaagi koristamine maailmas kestab aasta läbi. Siiski on olemas tähtsamad hooajad, kus viljalõikus iseäranis suur on. Niisugused hooajad on suvi ja sügis Euroopas, põhjapoolsemas Aasias ja põhjapoolsemas Ameerikas. Argentiina ja Austraalia peavad lõikust siis, kui meil talv käes. Viimased maad ekspordeerivad praegu alles viimase hooaja saaki.

Nagu meil oma viljasaagi kohta alles tõsisemad andmed puuduvad, nii ei ole neid veel ka teistelt maadelt, kus sügisel vilja koristatakse, üksikute eelteadete järele võib siiski saada ligikaudse ettekujutuse, kuidas seisukord näib kujunevat.

Meie tarvitame kõige rohkem rukkid kui leivavilja. Kõige tähtsamad rukkikasvatatajad on Venemaa, Saksamaa, Ühisriigid ja veel mõned vähem tähtsad kasvatajad. Ostavad rukkid Skandinaavia riigid, Hollandi ja Belgia. Rukistele maailmaturul hinna määras enne sõda õieti Vene rukis. Esialgsete teadete järele võib arvata, et tänavu rukkid üleüldiselt vähevõitu saadakse, vähem kui läinud aastal. Vene vili ikaldas mitmel miljonil dessatiinil. Nüüd arvatakse et Venemaal tuleb nelisada miljoni puuda vilja kokku koguda, ja sellega siis nii maad kui linnasid neis kohtades varustada, kus viljaikaldus oli. Vilja väljavedu Venemaalt on tänavu talvel sellepärast küsitavaks saanud. Kuuldavasti on Vene juhtivad tegelased lahkuminevates arvamistes, kas vilja võib välja vedada, või ei tohi. Igatahes võib oodata, et Vene rukkid rohkem sisemaa tarviduste katmi-

seks hoitakse ja ennemini nisu kui kallimat kaupa püütakse eksporteerida. Poolas on ühe teate järele rukiste väljavedu ära keelatud. See näib tõenäoline olevat, sest ka Poolas oodati märksa väiksemat rukkisaaki kui läinud aastal oli. Ameeriklaste kokkuvõtete järele peab Euroopa rukkisaak 17% väiksem olema kui läinud aastal. Ka rahvusvaheline põllumajanduse instituut arvab esialgsete andmete põhjal, et rukkisaak tänavu mineva-aastasest vähem on. Kuigi ehk hilisemad andmed osaliselt muutuvad, peab sellega rehkendama, et rukistel tõuseb ennemini hind kui alaneb.

Kõige suuremad nisude müüjad on Kanaada, Ühisriigid, Argentiina, Austraalia ja India. Venemaa oli enne sõda ka, aga kuidas Venemaal tänavu lood on, selgus juba eespool. Kõige rohkem müüb nisu Kanaada. Tänavune nisusaak Kanaadas tunnistatakse palju väiksem olevat kui ta läinud aastal oli. Euroopas on nisusaak Prantsusmaal, Itaalias ja Rumeenias isearanis väike. Argentiina eksporteerib läinud lõikuse nisu, aga kurdeti hiljuti põua üle, et see seal viljakasvu ähvardab. Austraalia on veel nisu välja saata ja vihma on uue vilja jaoks sadanud. India müüb alles oma nisusaaki. Hiinas öeldakse ta keskmine olevat. Kogusummas peab nisusaak esialgsete kokkuvõtete järele põhjapoolsel maakera osal umbes 10% väiksem olema kui läinud aastal. Ühisriikides, Indias, Saksamaal ja Inglismaal ta niipalju vähem ei ole, aga selle eest on teistel maadel rohkem väiksem. Seda kinnitasid mitmed teated, nii et kahtlust ei jää.

Odrade suuremad eksportöörid on Briti-India, Ungar ja Rumeenia. Venemaa oli varemalt ka. Otsid otri Lääne-Euroopas Saksamaa, Inglismaa, Hollandi, Belgia ja Prantsusmaa. Tänavuse odrasaagi kohta tulnud teadete järele on odrade saak Indias ja Põhja-Afrikas hea, Rumeenias, Ühisriikides ja Kanaadas aga halb. Saksamaal, Inglismaal ja Prantsusmaal arvatakse odrasaak keskmisele liginevat. Üleüldse on esialgsete teadete järele ka odrade saak tänavu väiksem kui läinud aastal.

Kaeru püüavad Inglismaa, Saksamaa, Poola ja Skandinaavia riigid ise võrdlemisi palju kasvatada, aga ostavad peale Poola väljast lisa. Kaer küpseb tänavu hilja, sellepärast on teated kaerasaagi kohta puudulikud. Lääne-Euroopa ootas suurt kaerte saaki, aga mitte häid kaeru, sest et ilmad juulikuus vihmased olid. Ühisriikides arvatakse tänavune kaerasaak 150 miljoni bu-

shelit suurem olevat kui ta läinud aastal oli. See ei tähenda veel, et seisukord kaerte turul külluseni ulataks. Enne sõda kujunes Venemaal kaerte hind selle järele, kudas Venemaal enesel kaerad kasvasid, sest Venemaa oli ise kõige suurem kaerte müüja. Ühisriigid kasvasid küll kaeru rohkem kui Venemaa, aga tarvitasid ise palju ära. Kuni Venemaa ei suuda kaeru suuremal hulgal välja saata, seisab kaerte hind võrdlemisi kõrge.

Kokkuvõttes peab arvama, et tänavune viljasaak maailmas seniste teadete järele vilja vähem tarvitamiseks annab kui läinud aasta saagist jäi. Viljapuudust, või koguni viljanälga see ei tähenda. Isegi Venemaa loodab oma viljaga läbi saada ja võib olla, et püüab välja vedadagi.

Meie leivavilja saak on esialgsete kokkuvõtete järele väiksem kui läinud aastal. Otri ja kaeru peaksime rohkem saama. Viimase aasta jooksul oleme rukkid rohkem sisse vedanud kui meil leivaks oleks kulunud. Arvatavasti on rukkid odrade ja kaerte asemel kasutatud. Hind oli selleks soodne. Tänavune viljasaak mujal ja meil teeb mõeldavasti seisukorra loomulikumaks. Siis võib rukki sissevedu väheneda, ilma et meil leiba sellepärast vähem tarvitada oleks.

Riigi raudteede 1923. a. tegevusest.

E. Timma.

IV.

Vagunite parandus. Põhjalikult paranduselt läksid välja 29 (14) vagunit ehk 375,0 jooksvat meetrit. Keskmine vaguni paranduse aeg oli 9069 tundi ja keskmine vaguni paranduse hind oli 970.258 marka.

Keskmiselt paranduselt läksid välja 9 (16) vagunit ehk 120 j. meetrit. Keskmine vagunite paranduse aeg 5.989 tundi ja keskmine paranduse hind 727.140 marka.

Tähtajaliselt paranduselt läksid välja 99 (88) vagunit ehk 1154,3 j. meetrit. Ühe vaguni keskmine paranduse aeg oli 1460 tundi ja keskmine paranduse hind 178.993 marka.

Mitmesugusi raudtee töid on aruande jooksul täidetud 1136 (1147) tööüksust, Mrk. 37.746.299 – (32.371.551.–) suuruses, millede eest tehased said 830.736 (597.737) marka ehk 22% (1,890) kasu.

Eraisikute ja asutuste töid on täidetud 232 (283) tööüksust Mrk. 8.868.892.— (14.530.796.—) eest, milliste pealt tehased Mrk. 2.474.979.— (3.269.379.—) ehk 27,9% (22,5%) kasu said.

Üldiselt täitsid tehased Mrk. 153.666.513.76 (120.874.456.12) eest töid, saades Mrk. 6.427.760.34 (4.254.011.87), s. o., 4,1% (3,5%) kasu.

Tehaste ülespidamise kulud ja ametnikkude palgad on väljaspool riigi eelarvet. Nimetud kulud saavad kaudsete kulude nimetuse all % tellimiste (tööde) hindadele juure arvatud, aluseks võttes tellimise tööjõu summa suurust. 1923. a. ülespidamise kulud olid raudtee valitsuse poolt kinnitatud eelarve järele Mrk. 41.910.489.— (42.203.978.—) ehk 94,6% (139,3%) tööjõu kogusummast.

Tehaste kasutada on järgmised riigi varandused: kinnisvara Mrk. 22.429.375.—, vallasvara Mrk. 10.309.842.30 ja tööriistad Mrk. 12.190.449.— väärtuses. Suurem osa tähendatud varandustest on pärandatud Vene valitsuselt ning 1923. a. lõpul ümberhinnatud, arvates 1 kuldrubla 37½ Eesti marka.

Varustusosakond.

Varustusosakonna peaülesanne seisab: 1) raudteele tarvisminevate materjalide ja tarbeasjade muretsemine ja 2) osakondade varustamine materjalide ja tarbeasjadega.

Aruande aasta jooksul on tellimisi välja antud materjalide ja tarbeasjade peale umbes:

Emrk.	79.507.946.— eest.
£	21.005.16.2 "
Rootsi Kr.	50.843.25 "
\$	76.835.31 "
Schveitsi Fr.	91.188.33 "
Tshechosl. Kr.	8.846.42 "
Läti rubla	250.680.— "
Prantsuse Fr.	279.55 "
Belgia Frk.	394.786.25 "
Kokku —Emk.	183.660.325.— "

Trükitöid on tellitud Emk. 4.281.508.— eest.

Kütteenaid on tellitud:

- a) küttepuid — Emrk. 150.704.900.—
- b) tarbepuid — " 32.651.360.—

Peale selle on osakonna ostuagendi läbi kohalikkudelt äridelt kõige hädalisemaid materjale ostetud, töötakistuste ära hoidmiseks Mrk. 5.225.537.— eest.

Tellimiste väljaandmiste juures on katsetatud silmas pidada kodumaa tööstust ja nende saadusi, andes neile eesõigust ja makstes mõnikord väljamaa äridest 20% rohkem.

Rendile on kodumaa tööstusettevõtjatele antud mitmesugust kitsaroopalise raudtee materjali (roopad, pöörangud, vagonetid jne.), milleks on sõlmitud rendilepinguid 18 ettevõtjaga. Eelloetud rendileantud materjalide väärtus on 1.169.250 marka. Rendiraha on nende eest saadud 423.607 marka.

Tähtsamad raudtee ja kodanikkude huvide kokkupõrked, pretensioonid j. n. e.

Tähtsamaks huvide kokkupõrke alaks raudtee tegevuse juures on seni ajani olnud hanke- ja osalt ka rendilepingud.

1923. a. esines raudtee valitsus mitmesuguste isikute vastu nõudmisega 55 korral (juure arvatud 1922. a. pooleli jäänud nõudmised). Nendest on rahuldatud raudtee valitsuse kasuks 24 asjas 792.000 marga ja tagasilükatud 4 asja 25.000 marga suuruses.

Raudtee valitsuse vastu on aruande aasta jooksul (iigiarvatud 1922. a. otsustamata jäänud nõudmised) 84 nõudmisega esinetud, kus juures raudtee valitsus on kaotanud 7 asja 683.000 mrk. suuruses ja võitnud 25 asja 892.000 marga suuruses.

Õnnetud juhtumised. Kõige sagedamini raudteel ettetulevad õnnetud juhtumised on: vagunite ja vedurite roobastest väljajooksmised, vagunite ja vedurite vigastused manöövritel, inimeste rongi alla sattumised, kerged ja keskmised vigastused töö juures, veduri rikkimine ja tulekahjud. Teisi juhtumisi tuleb võrdlemisi harva ette.

Iseloomustavaks nähtuseks on see, et 1923. a. enesetapjad oma elu lõpetamiseks raudteed on välja valinud.

Allpool toome tabeli õnnetusjuhtumiste kohta, mis 1923. a. olnud: (vaata lhk. 679)

Võrdlev tulude jaotuse aruanne.

Allpool toome võrdleva tulude jaotuse aruande 1922. ja 1923 aastate eest. (tuh. mrk.)

Tulude nimetus	1922. a.	1923. a.
1. Reisijate vedu	244.988	280.426
2. Bagaashi "	15.167	18.276

1922. a. oli kaubaveo tulu reisijate veotulust 1,7 korda ja transiitveo tulust 1,8 korda suurem. Läänud aastaga võrreldes on suurenenud tulu reisijate veost 12⁰/₀, kohalike kaupade veost 18,5⁰/₀ võrra, kuna transiitkaupade veol need 6,6 korda vähenesid.

Eelarvega võrreldes saame järgmise pildi (milj. mrk.):

	Eelarvega ettenähtud	Tegelikult saadud	Rohkem + ehk vähem — 0/0/0
Reisijate vedu	238,0	280,4	+ 17,8 ⁰ / ₀
Kauba „	425,0	460,9	+ 8,5 „
Transiitkauba „	210,0	33,3	— 84,2 „
Muud tulud	41,0	111,9	+ 170,5 „
Kokku	914,0	853,3	— 6,6⁰/₀

Sellest tabelist on näha, et kõigist tuluallikatest on rohkem sissetulekuid, kui eelarvega oli ettenähtud, väljaarvatud transiitkaupade vedu, kus vähenemise ⁰/₀ ulatab 84,2 peale, millega ühenduses ka kogu aasta eelarve 6,6⁰/₀ vähem täidetud sai, kui seda ette nähti.

Korralised kulud ulatasid 888.595.644 marga peale (eelarves oli ettenähtud 907.302.000 mrk.), aruande aasta jooksul sai kokku hoitud 18.706.336 mrk. Ainult kahes kulu jaotuses, nimelt ravitsemise kulud ja maks tööliste haiguse päevade eest on saadud puudujääki kogusummas 761.181 mrk., kuna kõigis teistes jaotustes tegelik kulu eelarvetest vähemana välja kujunes, eriti tee ja ehituse parandustöödel 4.955.195 mrk. (26,5⁰/₀) ja vedurite kütte ja määrde kuludes 9.720.116 mrk. (52⁰/₀).

Korralised kulud jagunevad 5 rühma (milj. mrk.):

	1923. aastal	1922. a.
1. Teenijate tasu (palgad)	362,8 ehk 40,8 ⁰ / ₀	41,6 ⁰ / ₀
2. Majanduslikud ja kantselei kulud	27,3 „ 3,1 „	7,6 „
3. Paranduse tööd	141,7 „ 15,9 „	9,1 „
4. Veereva koosseisu korraldamine	180,9 „ 20,4 „	19,6 „
5. Mitmesugused eksploataatsiooni kulud	175,9 „ 19,8 „	22,1 „
Kokku Mrk.	888,6 „	—

Nendest andmetest on näha, et aruande aasta jooksul saavutati kokkuhoidu peaaegjalikult majanduslikes ja kantselei kuludes, kuna paranduste tööde kulu pea kahekordseks tõusis, jaamahooneite ja muude ehituste kordaseadmiste tõttu.

Kulude üldarvust kuulub kitsarööpaliste

teede arvele Mrk. 53.913.753.— ja laiarööpaliste teede peale Mrk. 834.681.891.—. Statistika büroo andmete järele langeb laiarööpaliste teede üldkulust: kaubarongide peale — Mrk. 314.982.940.—, reisijaterongide peale Mrk. 519.698.951, sellest kaupade veoks segarongides Mrk. 70.832.143.—

Neid andmeid aluseks võttes, saadakse kätte:

1. Tonnkilomeetri omahinna:

$\frac{385.815.083 \text{ mrk. kulu}}{142.680.730 \text{ tonnkml.}} = \text{Mrk. } 2,70,$

s. o., kallim 1922. a. (2,27) 43 penni võrra.

2. Sõidukilomeetri omahinna:

$\frac{448.866.808 \text{ mrk.}}{245.214.100 \text{ r.-klm.}} = \text{Mrk. } 1,83,$

s. o., kallim eelmise aasta omahinnast (1,44) 39 penni.

Nende tulemuste kohta seletab raudtee valitsus sellega, et veetud kaupade kogu tuntavalt vähenes (142.680.730 tonnkml. 174.396.547 vastu), teiselt poolt väiksema keskmise teljekoormaga (4,45 tonni — 5,05 vastu) transiitkaupade veo vähenemise puhul, mida alati vaguni kandejõuni laaditakse. Reisijate veo tulemuse halvenemine oleneb peaaegjalikult suurema rongide arvu määramisest kohalike sõitude hõlbustamiseks, mille tõttu alanes keskmine reisijate arv ühe telje peale (7,36—8,26 vastu), suuremalt jaolt III. klassis (9,03—10,36). Selle tagajärjel saadi ka kahju iga reisi km. pealt (omahind 1,83 mrk., tulu 1,14 mrk.) 69 penni, s. o. rohkem kui eelmisel aastal (49 p.) 20 penni võrd.

Selle peale vaatamata tuleb raudtee valitsuse arvates aruande aastat lugeda õnnestanuks eksploataatsiooni tagajärgede suhtes, nimelt 1) kaubarongi km. omahind väljendas 529 mrk., rongi maksuliste kaupade kogu juures 196 tonni, kuna see 1920. a. ainult 115 tonni, 1921. a. 178 tonni ja 1922. a. (kõige laialisemate transiitvedudega) 221 tonnini tõusis ja 2) keskmist tulu ühe tonnkml. pealt saadi 3 marka 42 penni, s. o., puhast kasu — 72 penni.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Sõdur“ nr. 37. 10. sept. 1924.

„Majaomanik“. 18. sept. 1924.

„Kasvatuse“ nr. 8.

„Eesti Politseileht“ nr. 35. 12. sept. 1924.

Kroonika.

Eesti Majanduspoliitilise seltsi aasta-peakoosolekul, mis ära peeti 18. skp., valiti juhatusesse härrad M. Jakson, N. Kõstner, R. Remming, L. Sepp, A. Kask, kaubandusminister abi Hurt ja välisministri teeriumi informatsiooni osakonna juhataja Oidermann. Liikmemaksuks määrati käesolevaks aastaks 250 marka ja tulevaks aastaks 1000 marka, kusjuures tuleval aastal liikmetele antakse hinnata kõik Seltsi väljaanded ja selle hulgas ka ajakiri „Eesti Majandus“. Liikmemaksudid võtab vastu Seltsi kassahoidja härra A. Kask Eesti Rahvapängas.

Eesti.

Tuletikuvabrikute tegevus. Haavapuu on tuletikuvabrikutes ära tarvitatud 1922. a. 490 kantsülda ja 1923. a. juba 674¹/₄ kantsülda. Haavapuu tarvitamise üldsumma läinud aastal näitab, et see ennesõjaaegsest märksa suurem on. Ühtlasi tõendab see ka Eesti tuletikutööstuse edenemist. Kogusummas oli tuletikkude üldtoodang järgmine:

	Väiksed toosid.	Suured toosid.
1919. a.	26.370.000	500
1920. a.	43.491.328	
1921. a.	38.580.950	
1922. a.	62.406.800	36.891
1923. a.	79.449.894	

Nagu ülevalpool tähendatud, on Eesti tuletikkude peatarvitaja enne maailmasõda ja tema esimestel aastatel Venemaa. Vene turg ei ole nüüd ostja ja sisemaa kõike tikutööstuse toodangu ära tarvitada ei suuda. Sellepärast olid tikutöösturid sunnitud oma tootmisvõimele mujal turgu otsima. See on neil ka korda läinud. Tuletikke on Eestist välja veetud:

1919. a.	2.618.000 toosi	
1920. a.	1.060.000 „	
1921. a.	534.360 „	ehk 859 puuda
1922. a.	10.625.024 „	12.289 „
1923. a.	— „	21.341 „

Peasjalikult lähevad Eesti tuletikud Inglismaale.

Või ja kanamunade väljavedu Eestist augustikuus 1924. a. (Piimasaaduste väljaveo kontrolljaama andmed). Tänavune või ja kanamunade väljavedu Eestist on mineva-aastasest tuntavalt suurem: 1923. a. 1. jaanuarist 1. septembrini saadeti väljamaale 97.056 pd. 09 n. võid ja 1.628 tuhat muna, tänavu sama aja jooksul 120.089 pd. 29 n. ja 4.153 tuhat muna. Iseäralist kasvamist näitab munade väljavedu, mis ligi neljakordseks tõusis.

Augustikuu jooksul veeti välja:

	1924. a.	1923. a.
Kanamune	1.379.520 tk.	212.400 tk.
Võid	27.885 pd. 01 n.	24.879 pd. 35 n.

Eelmise kuu väljaveoga võrreldes on tänavune augustikuu võiekspordit veidi vähenenud — 1924. a. juulis saadeti väljamaale 33 164 pd. võid.

Mis munadesse puutub, siis ei olnud veel ühtki kuud, kus Eestist üle miljoni muna oleks välja saa-

detud — seega on augustikuu meie munade ekspordis rekordne.

Maade järgi, kuhu tänavu augustis võid ja mune müüdüd, jagunes väljavedu järgmiselt:

Võid.	
Inglismaa	4.935 pd. 28 n.
Saksamaa	22.839 pd. 04 n.
Rootsi	74 pd. 34 n.
Soome	35 pd. 15 n.

Kokku 27.885 pd. 01 n.

Munad.			
	I sort.	II sort.	III sort.
Inglismaa	57.600 tk.	305.280 tk.	—
Saksamaa	93.600 tk.	370.080 tk.	—
Rootsi	27.360 tk.	396.000 tk.	—
Soome	8 640 tk.	115.200 tk.	5.760 tk.
Kokku 187.200 tk.		1.186.560 tk.	5.760 tk.

Nagu neist arvudest näha, on nii võid kui kanamune augustikuuks kõige rohkem Saksamaale saadetud. Teisel kohal seisab või ostjana Inglismaa ja kanamunade ostjana Rootsi.

Eksporditrid, kes võid ja kanamune välja saatsid, olid:

	Või.	Kanamunad.
P. K. „Estonia“	13.882 pd.	501.120 tk.
Einpaul	4.316 „	508.320 „
Teglhuis	6.858 „	—
Gahlnbäck	2.451 „	—
E. P. T. Ü.	377 „	—
O/ü. „Kodulind“	—	298.080 „
Hindreus ja Vikström	—	72.000 „

Esimest sorti mune on kõige rohkem o/ü. „Kodulind“ väljamaale saatnud (131.040 tk.).

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

1–7. septembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Ekspordikaupe.

34 vagunit ajalehepaberit, kaal 450,4 tonni ja 5 vagunit kudumise masinaid, kaal 38,1 tonni.

2. Transiitkaupe.

1 vagun tündri osasi, kaal 12,9 tonni; 1 vag. aniliinvärve, kaal 5,5 tonni, 1 vag. segakaupa, kaal 773 klgr. ja 2 vag. bukspuust võitündri laudu, kaal 24,8 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit Siberi võid, kaal 20,2 tonni; 1 vag. seaharjaseid, kaal 2,3 tonni; 2 vag. takku, kaal 12,1 tonni ja 1 tsistern petroleumi, kaal 10,6 tonni.

7-14. septembrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

23 vagunit ajalehpaberit, kaal 284,1 tonni.

2. Transiitkaupe.

1 vagun aniliinvärve, kaal 11,3 tonni, 1 vag. segakaupa, kaal 8,1 tonni ja 1 vag. konserve, kaal 1,8 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Valga ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

3 vagunit Siberi võid, kaal 28,0 tonni, 4 vag. takku, kaal 19,8 tonni, 1 vag. mune, kaal 8,3 tonni ja 1 vag. loomanahku, kaal 8,1 loomi.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

1-7. septembrini on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

7 vagunit tsementi, kaal 100,1 tonni: 1 vag. valget liiva, kaal 14,6 tonni; 1 saadetus piirituse lakki, kaal 61 klgr.; 1 saadetus vasktorusi, kaal 283 klgr.; 5 vag. 11 hobusega, 16 elussea, 6 elusvasika ja 23 elussarvlomaga; 1 saadetus puuvillast riief, kaal 1550 klgr.; 1 vag. segakaupa, kaal 1219 klgr. ja 3 saadetus Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud teraleiba, kaal 1043 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun kondijahu, kaal 16,3 tonni; 1 saadetus nahka, kaal 459 klgr.; 1 saadetus raudkaupa, kaal 300 klgr.; 1 saadetus riief, kaal 410 klgr.; 3 vag. masinaid, kaal 2,4 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 1523 klgr.; 3 vag. klaaskaupa, kaal 6,9 tonni; 1 saadetus saapatikke, kaal 182 klgr.; 2 saadetus viljatuulamise masinaid, kaal 307 klgr.; 4 vagunit segakaupa, kaal 4,5 tonni; 1 saadetus vankri vedrusi, kaal 165 klgr. ja 1 saadetus lõimi, kaal 25 klgr.

7-14. septembrini on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

6 vagunit tsementi, 93,3 tonni; 2 saadetus majakraami, kaal 118 klgr.; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 516 klgr.; 2 vag. fatraid, kaal 26,7 tonni; 1 saadetus värsket liha, kaal 1683 klgr.; 4 vag. 99 elussea, 3 elusvasika ja 7 eluslambaga, 1 vag. puust hobuselooke, 2 saadetus pohlarjarju, kaal 1774 klgr. ja 7 vag. segakaupa, kaal 6,5 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit heeringaid, kaal 31,9 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 200 klgr.; 1 vag. suhkurt, kaal 10,1 tonni; 1 saadetus nahka, kaal 681 klgr.; 1 vag. 1 elus härjaga; 1 saadetus villaseid lõimi, kaal 1869 klgr.; 1 tsistern bensiini, kaal 14,6 tonni; 1 saadetus viinapudelisi, kaal 1479 klgr. ja 3 vag. segakaupa, kaal 4,6 tonni.

**Amelikud teated kaubandustööstus-
ministereiumilt.**

Soome.

Rahaturult. Soome panga juhataja, end. rahaminister, R. Ryti on Soome ajakirjandusele avalda-

nud oma arvamise praeguse rahaturu seisukorra kohta Soomes.

Sõja ajal kasvasid hoiumummad erapankades märksa, aga et samal ajal marga kurs langes, siis ei vastanud nende kasvamine kaugeltki enne sõda pankadel tarvitusel olevatele hoiumummadele. Käesoleva aasta juunikuus oli Soome pankadesse hoitule antud 6.803 milj. Smk., aga arvesse võttes, et marga ostujõud on praegu ainult 9-10^{0/0} ennesõjaegsest marga väärtusest, teevad praegused hoiumummad ainult 60^{0/0} ennesõjaegsetest hoiumummadest välja, s. o. 40^{0/0} on praegu pankades hoituleolevad ja krediitiks tarvitavad summad väiksemad, kui varemalt. Väljamaalaste Soome marga arved (loro) on Soome pankades harilikult tõusnud kuni 1200 milj. Smk. Viimasel ajal on need summad suuresti vähenenud, mis oma korda krediitide andmise võimalust piiravad, olgugi et väljamaalaste loro arved on harilikult juhulised. Varemalt, Soome marga inflatsioonil ajal, olid Soome tööstusel kerged päevad; tehtud võlad olid kerged tagasi maksta; dividendid olid suured ja tööstus kogus kapitaal, mida ta jälle paigutas vabrikute uuendamisesse ja masinate ostmisesse. Kahjuks ei olla see kergesti saadud kapitaal uutes vabrikutes mitte just hästi majandusliselt kasutatud; on vigu teinud, mida nüüd raske parandada. Kui marga kurs sai stabiilemaks, ei võinud suurtest kasudest enam juttugi olla; lisaks tulid veel kõrged äri- ja puhtakasu maksud, mille tagajärjeks oli, et ärikapitaalid hakkas suur puudus tulema, mis veel praegugi edasi kestab.

Tihti arvatakse, et Soome on suutnud oma marga kursi ainult välislaenude abil stabiilse hoida, mis aga minister Ryti tõenduste järele nii ei olla. Aasta jooksul on välislaenu võetud kaks korda, kokku 950 milj. Smk. Samal ajal on väljamaalaste loro arvetelt välja maksetud 615 milj. Smk. Samuti on riik välja lunastanud oma laenuobligatsioonid 150 milj. Smk. eest. Erasisikud olla oma võlgasid maksnud väljamaale 100-150 milj. Smk. Seega olla vana välisvõlgade tasumiseks niisama palju välja antud, kui uut laenu võetud, mis mitte niipalju elamiseks tarvitatud, vaid peaaesjalikult vanade võlgade tasumiseks ja korraldamiseks. Rahaturu arenemine lähemas tulevikus ei näi ka kõige hiilgavam olema. Suurelt osalt ripub see asjaolust, kas puuturg paraneb ja kas puukaupa tarvilisel määral müüa suudetakse. Loodetakse, et Saksa-Entente vahelise konflikti likvideerimine paremaid tagajärgi ka puuturul annab. On arvata, et väljamaalased veelgi oma loro-arveid vähendavad. Sellele lisaks on erasisikel veel üks paarsada miljoni Smk. väljamaale tarvis maksta. Kõigest sellest järgneb, et rahakitsikus saab veel edasi kesima. Selle lahendamiseks on aga viimasel ajal tähelpanu juhitud selle peale, et tööstusesse paigutatud kinnisvara peale tuleks välislaenu muretseda, missuguseks ostarbeks on pankade ühisel nõul asutatud uus pank „Teollisuus-Hypoteekkipankki“. See pank on juba 450 miljoni välislaenu riigi garantiiga saanud. Pank on juba oma tegevust alganud, andes laenus suurematele vabrikutele. Loodetakse, et see osalt kergendab tööstuse seisukorda. Samuti lubab tänava aastane hea viljasaak oma korda majanduslist kriisi ja raha liikumist lahendada. Aga siiski, arvab Soome panga direktor Ryti, on raske ilma uue välislaenu ta praegust rahaturu seisukorda rahuldavaks teha.

Leedu.

Välislaenu maits. Väljavedu-Lit. 24.242.200.-, sissevedu Lit. 20.076.800, seega maikuu väljaveo aktiivsus Lit. 4.165.400.

Teated ettevõtete tegevusest.

Tähtsamad enampakkumised.

Tallinna peatolliamet, 25. septembril s. a. kell 10 homm. — mitmesugused kaubad.

Metsaoksjonid.

13. oktoobril 1924 a. Viljandi vallamajas, Aimala metskonnast 39,33 tiinu, 51 tüki, hinnatud 2.453.206 mk.

14. oktoobril 1924 a. Paides, maakonna metsaüleva kantsleis, Rütüli tän. nr. 26, Huuksi metskonnast 65,28 tiinu, 38 tüki, hinnatud 1.016.988 mk.

15. oktoobril 1924 a. Jõgeva vallamajas, Jõgeva metskonnast 390 nummerdatud puud ja 19,59 tiinu, 16 tüki, hinnatud 932.991 mk.

16. oktoobril 1924 a. Pärnus, maakonna poliitise valitsuse ruumes, Kilingi metskonnast 79,47 tiinu, 50 tüki, hinnatud 5.293.821 marka

17. oktoobril 1924 a. Võrus, Kandla seltsi ruumes, Erastvere metskonnast 588 puud ja 19,53 hektari, 24 tüki, hinnatud 1.782.753 mk.

20. oktoobril 1924 a. Tallinnas, Harju maakonna metsaüleva kantsleis, S. Roosikrantsi tän. nr. 12:

Sutlema metskonnast 8,22 tiinu, 13 tüki, hinnatud 266.283 mk.

Anija metskonnast 26,01 tiinu, 16 tüki, hinnatud 1.105.786 mk.

21. oktoobril 1924 a. Valgas, maakonna metsaüleva kantsleis, Nikolai tän. nr. 2:

Sangaste metskonnast 24,09 tiinu, 14 tüki, hinnatud 1.180.066 mk.

Valga metskonnast 6,68 tiinu, 6 tüki, hinnatud 683.934 mk.

22. oktoobril 1924 a. Kärdla metskonna metsaüleva kantsleis:

Kärdla metskonnast 162 puud, 27,22 tiinu, 14 tüki, hinnatud 977.426 mk.

Puukaste metskonnast 13,33 tiinu, 12 tüki, hinnatud 431.452 mk.

Ligemaid teateid müügiletulevate metsatükkide üle annavad kohalikud metsaülevad ja metsade peavalitsus, Tallinnas, Kiriku t. nr. 4.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 29. septembril s. a. kell 10 homm. — 100 pd. Inglise tina.

Uued seadused ja määrused.

Määrus krediitide tarvitamise kohta korraliste laevaliinide toetuseks on avaldatud „R. T.“ nr. 113/114—1924. a.

Uued tempelmargid. 10. septembr. s. a. lasti müügile ja tempelmaksustamiseks uued 20-margalised Eesti Vabariigi tempelmargid. (R. T. nr. 110—1924. a.).

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Karl Peetri p. Jürgenson ja Pauline-Vilhelmine Priidiku t. Jürgenson, sünd. Brehm; Jakob Hansu p. Kalamann ja Liisa Hendriku t. Kalamann, sünd. Kukkeus; Mihail Kubõschkin ja Nadeshda Kubõschkin. (R. T. nr. 113/114—1924.).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	19—26. juuli	26. juuli 2. aug.	2—9. aug.	9—16. aug.	16—23. aug.	23—30. aug.
Teravilja ja jahu . . .	46	29	39	62	31	—
Kartulid . . .	2	2	—	—	—	1
Elusloomi . . .	40	104	58	66	79	104
Linu . . .	7	3	3	2	5	2
Põletispuid . . .	152	255	225	271	173	183
Muud metsamaterjali . . .	577	559	543	556	560	586
Põlevkivi . . .	201	189	187	197	183	178
Muud era-kaupa . . .	942	943	1009	1187	1115	1347
Kokku . . .	1969	2084	2064	2341	2146	2433
Raudtee veod . . .	337	319	296	270	280	258
Kokku laaditud . . .	2304	2403	2360	2611	2426	2691

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	23—31. juuli	1—7. aug.	7—15. aug.	15—23. aug.	23—31. sept.	1.—7. sept.
Teravilja ja jahu . . .	3	2	4	7	21	24
Kartulid . . .	3	1	4	3	—	—
Põletispuid . . .	183	204	166	198	233	109
Metsamaterj. . .	199	162	186	161	196	315
Linu ja takku . . .	2	1	3	—	2	1
Muud erakaubad . . .	93	83	101	125	97	99
Põlevkivi . . .	27	26	36	31	63	86
Kokku . . .	510	479	500	525	612	634

Tallinna börs kursisedel

		15. IX.	16. IX.	17. IX.	19. IX.	20. IX.
1 dollar	Ostjad	410,—	—	410,—	—	409,—
	Müüjad	415,—	—	414,—	—	413,—
	Tehtud	—	—	414,—	—	—
1 naelsterling	Ostjad	1830	—	1830	—	1825
	Müüjad	1853	—	1850	—	1845
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Saksa rentmk.	Ostjad	9.750	—	9.700	—	9.700
	Müüjad	10.000	—	9.900	—	9.900
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	1029	—	1029	—	950
	Müüjad	1041	—	1038	—	1035
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.925	—	10.925	—	10.900
	Müüjad	11.075	—	11.050	—	11.000
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6925	—	6925	—	6900
	Müüjad	7050	—	7050	—	7025
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2200	—	2150	—	2150
	Müüjad	2275	—	2225	—	2225
	Tehtud	—	—	—	—	2225
100 Holl. gulden.	Ostjad	15.725	—	15.725	—	15.700
	Müüjad	16.000	—	15.975	—	15.950
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Laffi	Ostjad	7900	—	7900	—	7900
	Müüjad	8025	—	8000	—	8000
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1225	—	1225	—	1215
	Müüjad	1270	—	1260	—	1250
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Eesti kroon	Ostjad	—	—	—	—	—
	Müüjad	—	—	—	—	—
	Tehtud	111,—	—	111,—	—	110,—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1775	—	1775	—	1775
	Müüjad	1850	—	1825	—	1825
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5650	—	5650	—	5650
	Müüjad	5750	—	5725	—	5725
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	2050	—	2025	—	2025
	Müüjad	2110	—	2075	—	2075
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	7725	—	7725	—	7750
	Müüjad	7875	—	7850	—	7850
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Tschervonetz	Ostjad	2000	—	2000	—	1950
	Müüjad	2150	—	2150	—	2100
	Tehtud	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87%o basis fr. Tall.	400—450
Ameerika sort	pd.	1060—1080	külvi 98%o	pd. 480
sõre Ameerika	"	1100—	Takud, Codilla I.	"
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	"
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	" 56—59
sõre	"	—	Newcastle	" 53—54
pehmed, teised sordid	"	—	sepa	" 61—63
Rukki jahud	"	350—380	Koks, valu	" 90—
püül	"	560—580	gaasi	" 85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	" 10
Rukis Eesti	"	330—340	Põlevkivi, II. sort	" 7,5
Vene,	"	—	III.	" 5
Kaerad, toidu, Eesti	"	240—250	Raud, sordi	" 320—360
seemne, Vene	"	—	talad (T)	" 320—360
Odrad,	"	—	vits	" 450—500
Erned, rohelist, Eesti	"	—	raud plekk	" 500—540
Hollandi	"	—	tsingitud	" 820—880
Riis, Burma II.	"	800—820	Teras Inglis.	" —
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—	Saksa	" —
piirituse	"	—	nikkel	" —
Kartuli tärkliis „Superieur“	"	750—	vedru	" 520—550
Piim, pudelites	ltr.	18	tööriistade	" 1200—1400
Või, meierei, eksport	n.	135—140	talla	" —
Või siseturg	"	100—105	Malm	" 280—290
Margarin, väljamaa	"	60—65	Inglitina	" 10500—11000
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2800—3000	Seatina	" 1200—1400
Kaselin	"	750—950	Vask, plekk punane	" 4500—4900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	20—21	valge	" 4400—4800
II. s.	"	18—19	Tsink-plekk	" 1600—1800
Kakao, Inglis	pd.	2200—2400	Ameerika	" —
Ameerika	"	—	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	" 750—800
Hollandi	"	2600—3000	Ameerika	" 740—780
Kohvi, Rio, Santos	"	4600—4800	solaar	" —
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	5200—6800	Autolien	" 1200—1400
Mexiko	"	—	auto	" —
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Tsilindriõli, Vene	" 1080—1260
Orange Pekoe, Java	"	6400—7200	Ameerika	" 800—1200
Tseilon	"	7200—7600	Põlevkivi õli	" 180—240
Moning, Hiina	"	4800—5400	pigi	" 270—300
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	1040—1050	Nafta, Vene	" 320—330
Poola	"	—	Ameerika	" 240—260
Czechoslovaakia	"	1060—1070	Petrooleum, Vene	" 360—370
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	850—	Ameerika	" 360—370
B 38 ^o	"	—	Bensiin, Vene	" 840—860
Glucose	"	825	Ameerika	" 800—820
Sool, lahtine	"	62—64	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr. —
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Pesusooda	pd. 285—
Shotti Fulls	"	4000—4400	Seebikivi 72%o, Inglis	" 680—700
Shotti Mat Full talve püük	"	5550—5750	Parafiin 102—110 ^o	" 1400
Matties	"	5300—5500	120 ^o —134 ^o	" —
Norra Sloe	"	—	Parkimise ekstrakt	" —
Liha, sea, I. sort	pd.	1720—1800	Väävel, õie 98%o	" 400
loomaa, I. sort	"	1000—1200	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd. 9300
Pekk, eksport. I s.	"	—	tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd. 1880
Heinad, aasa	vaguniviisi	—	Prantsuse	" 1880
Õlkoogid, linaseemne	"	—	tinavalge Inglise	" 1800—1880
palmi	"	240—	ooker Prants.	" 310—400
päevalille	"	—300	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	" —
soja	"	370—	Chile	" —
Nisukliid	"	240—	Superfosf. E. T. K. must kukk	" —
Rukkikliid.	"	—	(k. 6 pd.) 18—20%o fr. Tallinn	" 795—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54	Thomasjahu k.100kg. 17-18%o k.	" 690—
Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25	Kaalisool, 30%o, kott 6 pd. frkojaam	" 840—
Lina, Ljivi R.	pd.	—	40%o	" 1100—
Võru-Petseri	"	—	Kainiit 12%o lahtine,	pd. —
Tartu	"	—	Vosvoriit, Eesti 6%o	" 34—36
			Paber, rotatsiooni	" 430

